

CRISTIAN TEODORESCU

MEDGIDIA, A HAJDANI VÁROS

A bőség jele

■ Fănică olyan hozzáértéssel kommandírozta a pincéreket és osztotta ki a főznivalót a szakácsnőknek, mintha egész életében csak vendéglőkkel foglalkozott volna! Virginica asszonyosság egyszerűen elnémult a csodálattól. Még mindig nem tudta elhinni, hogy a medgidiai vonatállomás vendéglője az övék. Viharos gyorsasággal zajlott le az egész. Aznap, amikor megnyerte a licitet, Fănică pezsgős bankettet rendezett, vagyis busás csúszópénzeket osztogatott a „rendes” licit mellett. Stelian úr, a vendéglő korábbi bérlője, pimasz módon megmakacsolta magát, míg Fănică elő nem vette azt a vigyorgó arckifejezését, amit a pókerben szokott bedobni. Addigra már túladott a szántó földjeiken, a házukon, a fél pékségen, és a vendéglő számára még mindig nem vettek egy kanalat sem. A bankett előtt Fănică küldött egy táviratot Pascunak, a fetești szatócsnak, és aztán leült inni. Stelian úr koccintott vele egyet, majd indulni készült: „Hát ezért csináltunk mi Nagy-Romániát, te paraszt, hogy aztán ti vegyétek el!” Fănică megragadta a karját. Mennyit kér a vendéglőben levő bútorokért? Hát tudja meg, hogy az egészszet a tűzre dobja és nem adja el neki! – válaszolta Stelian úr. „Megveszem én őket, Stelian bátyám, s együtt teszünk tüzet alájuk! Hozok majd én Bukarestből asztalokat és székeket!” Ezzel sikerült annyira megpuhítania, hogy meg tudta venni tőle a szódásüvegeket és a cinkelt bádogból készített pultot, amely külön rendelésre készült, és még sör csapolója is volt. Harmadnap, miután megérkeztek Medgidiába, a Pascu által felfogadott mesterek neki is fogtak a vendéglő csinosításának, hogy amolyan bukaresti kinézete legyen. És hogy az első meg a másodosztály között ne csak az árakban látszódjon a különbség, úgy gondolták, kapjon bizony pár cifraságot az első osztály, mert akkor eljár majd ide a város jobbik része is, egy pohárka mellett társalogni. A peronra peremes, pogácsás és limonádés fiúkat fogadtak fel, azokra a vonatokra számítva, amelyek csak annyira állnak meg, hogy a mozdony vizet vegyen. A munkások között forgolódott az az illető is, aki ugyan a legtöbb pénzt kapta, de mégsem csinált semmit. Ez nem volt más – hagyjal neki békét, Virginicám –, mint Seruzi úr, az építész, aki lebontatta az ablakokat, mert szerinte ki kellett szélesíteni őket. Fănică nem akart beleszólni a dologba, csak egyszer mondott neki annyit, hogy ő azért nem szeretne éppen luxusvendéglőt ide. Az olasz erre azzal fenyegette, hogy faképnél hagyja, ezért lecsillapításként Fănică megtanította néhány pókeres trükkre. Hálaképpen Seruzi úr – aki világeletemben peches kártyajátékos volt – azután hatékonyabban ösztökélte munkásait, s ráadásul, ugyanabban az árban, bekereteztette a falakba azokat a tükröket, amelyek az állomás vendéglőjét Medgidia legtágasabb termévé varázsták. A nyitás előtt egy héttel Fănică Konstancára utazott, hogy pincéreket és szakácsnőt toborozzon. A kikötő egyik kocsmájában felfedezte Ionicát, aki hajdanán Jacques név alatt szolgálta ki az Orient Express utasait, míg egy francia hölgy meg nem vádolta azzal, hogy egy mi-

Részlet a *Medgidia, orașul de apoi* című regényből (Cartea Românească, Buc., 2009.)

nősíthetetlen ajánlattal merete zaklatni. Ionică elvállalta, hogy pár hónapig a vendéglőjében dolgozzon, de azzal a feltétellel, ha ő választhatja ki a többi pincért. Aztán az ünnepélyes megnyitás előtti napon elmagyarázta főnökének, mik voltak az Orient Expresszen a szabályok, hogy tudja Fănică is, mit kell elvárni a személyzettől. Szakácsnőnek egy gömbölyded erdélyi fehérsépet fogadott fel, aki istenien főzött, amikor nem itta le magát. A nyitásnak november 9-én kellett volna lennie, de Virginica asszonyág nem egyezett bele. Fănică, a kilences, az egy szerencsétlen szám. Elrendezték az asztalokat, felsorakoztatták a boros- és pezsgősüvegeket a pult mögötti polcokra, és – a pincérekkel meg a szakácsnővel együtt – aludni tértek a hátsó szobába lefektetett szalmazsákokra. Hajnali háromkor a szakácsnő sikoltozni kezdett, hogy mozog alattuk a föld. A vendéglőben egymás után robbantak szét a pezsgősüvegek. Fănică felriadt álmából, majd kezénél fogva vonszolta maga után a vendéglőbe a még kábult Virginicát. Lepotyogtak mind az üvegek a polcokról, sőt még az egyik tükör is rípiyára tört. „Látod-e, ember, lesújtott az Úristen, amiért kocsmát akarunk nyitni!” „Nyughass, asszony, mert ez a bőség jele!” Reggel aztán az állomás távirója jelentette, hogy Bukarestben összedőlt a Carlton szálloda.

A szerződés kikötései

■ A vendéglő megnyitását követő nap Fănică sétálni indult a városban. Eső utáni hűvös délután volt. A főutca eléggé kihaltnak mutatkozott. Pomenea rendőr épp szokásos őrjáratát róttá, arrébb pár kutya, egy fásszekér, pár hazatérő gimnazista, és egy fiákerben ülő vadászruhás férfi. A Traian szálloda, kisebb boltok, egy gyógyszertár, két pékség, egymástól pár száz méterre, a városháza, ahol bálákat és összejöveteleket rendeztek, két kocsmá, a bíróság, egy fényképésműhely, még egy szálloda, a mecset, közöttük pedig mindkét oldalon házak. A dombon a török negyed, ahol a házaknak nincsen utca felőli ablaka. Ugyancsak a dombon húzódott magányosan egy hosszúkás épület, neve „a Kopaszhoz”, és lent a völgyben a gyalogsági ezred barakkjai. Fănică már ideérkezése előtt értesült a dombon levő házról, meg az ezredről. „A Kopaszhoz” valójában egy két részes bordélyház volt. Az egyik rész a tiszteket fogadta, hátsó bejárattal, a másik pedig a bakáknak szólt, és előlről lehetett bejutni. Fănică ezen első Medgidiában tett felfedezőútján egy olcsó bérlakást keresett családjának, pincérestül és szakácsnéstul együtt. Kiszemelt ugyan már egyet az állomás mellett, de Tudorică úr, az állomásfőnök, azt tanácsolta, hogy azt hamar felejtse el. Tudniillik a tulajdonosnője meg van örülve. A ház immár több éve lakatlanul állt, mégsem voltak az ablakok kitorve vagy az ajtók felfeszítve. A Függetlenségi Háború után ez lett a törökök helyébe idevezényelt román ezred parancsnokának a főhadiszállása. Már senki nem emlékezett rá, mikor és ki építette a házat, de az örökösnek, Scipione nagyságos asszonynak szinte ugyanaz volt a neve, mint az ezred jelenlegi parancsnokának, Scipion őrnagynak. Eladdig pedig mindazok, akik ki szerették volna bérelni a házat, sikertelenül jártak, mert a tulajdonosnő nem adhatta csak úgy akárkinek a kezére.

Miután visszatért a sétáról, Fănică küldött Scipione nagyságos asszonynak egy táviratot, előre kifizetve a választ is. Hanem a válasz helyett, három nap múlva, maga Scipione nagysága szállt le a déli bukaresti vonatról – nyakig gyászba öltözve. Egy törpe volt a kísérője, ez cipelte a bőrröndjét is. Gazdájához hasonlóan ugyancsak feketébe volt beöltöztetve, és – egy herélt vékony hangján – mindig ő beszélt a nagysága helyett: „Melyik az a Theodorescu Ștefan, aki Maria Scipione nagyságos asszonnyal szeretne beszélni?” Fănică épp a vendéglőben tartózkodott, amikor a törpe feltette ezt a kérdést, de úgy tett, mintha nem hallotta volna. Hátral kisért, és személyesen sietett a Scipioanca fogadására: „Nagyságos asszonyom, fogadja tiszte-

lettel teli bókjaimat, nem számítottam arra, hogy személyesen is találkozunk!” Az özvegy kérte, hogy szerezzen neki egy fiákert az állomás és a Traian szálloda között levő százlépésnyi távolságra, és hogy küldje mihamarabb a szolgálóját bőröndjével a szállodába. Fănică bement a vendéglőbe, és közölte a törpével úrnője utasítását. Majd visszatért a Scipione özvegyhez, és meghívta a vendéglőjébe, egy kis kóstolóra. Az asszonyság akkoriban negyven körül lehetett, Fănică pedig – az ő harmincöt évével és égszínké, sokat ígérő szemeivel – gálánsan ott marasztalta ebédre: egy tyúkhúsleves, egy puha pecsenye a fárasztó útról érkezett hölgy számára, a fagyhalt most nem ajánlatos, de helyette talán egy csokoládés palacsinta, kedves asszonyom? A bérszerződést aztán este írták alá, kettesben, az asszonyság hotelszobájában, több mint három óra egyezkedés után. Későbbi időkben, még akkor is, ha közeli és megbízható barátai látogattak a városba, Fănică csak annyit mondott nekik erről az ügyről, hogy bizony egy érett özvegyet nem lehet egykönnyen meggyőzni. Úgy még két évig azután is, Fănică nagy gyakorisággal járogatott Bukarestbe, hogy a szerződés bizonyos vitás részeit tisztázzák. Ha hosszabb ideig elmaradt, utána jött szomorú, hajthatatlan pofájával az özvegy törpéje: „Scipione nagyságos asszonynak szándékában áll felmondani az önnel kötött szerződést, Theodorescu úr.” Ahányszor csak meglátta a tulajdonosnő küldöttjét a vendéglőben, Virginica asszonyságnak nem volt nyugta: „Menj, Fănică, és nézd meg, már megint mit akar az az örült fehérnép!”

Zsebóra

■ Tárca úr, másnevén Könnyű Kéz, szinte minden tekintetben igazi úriember volt. Hogy micsoda öltönyöket és kalapokat hordott! Szürke kamáslis cipők, a legfinomabb bőrből készített kesztyűk, és egy elegáns, fekete sétapálca, amivel a lépteit kísérte. Ionică, a pincér, ismerte már az Orient Expresszről, ahol egyszer zsebtolvajlás gyanúja miatt kutatták át. Úriember lévén, nem csapott botránny. Hívós undorral hagyta, hogy tapogassák és kotorásszanak a zsebeiben. Utána panasztáviratot küldött a vállalat vezetésének. Hamarosan megérkezett a bocsánatkérő levél és melléje a szép, kövér panaszdíj. Mégis, eme sértő bánásmódnak köszönhetően Tárca úr többé nem ült az Orient Expresszre. De furcsamód, azokban a vonatokban, amelyeken ő utazott – csakis az első osztályon –, minduntalan eltűntek a pénztárcák és a zsebórák. A rendőrség megfigyelés alá helyezte. Hetente legalább egyszer, különböző órákban, Medgidia szállt le a vonatról. Nem volt soha poggyásza. Ionică fürgén külön asztalt terített neki, és Mott-pezsgőt tett a jeges vederbe. Kezdsnek olajbogyós előételt hozott neki, pohárka pálinkával. Következett a csorba, amit Tárca úr még jobban megsavanyított egy fél citrommal. Majd a kétujjnyi vastag, lepedőnagyságú, angolosan elkészített pecsenye, amit Ionică saját maga felügyelt, és percnyi pontossággal forgatott a roston. Tárca úr módszeresen megborsozta, tett egy késhegynyi vaját a közepére, és rácsavarta a citrom másik felét, amit mindig szalvétával fogott meg, nehogy mocskos legyen a kesztyűje. Sietség és kenyér nélkül evett. A pecsenyéhez mindig két pohár pezsgőt ivott. Utána görög cigarettára gyűjtött, és – miközben a semmibe veszett a tekintete – diszkréten tisztogatta a fogait. A szomszédos asztaloknál ülők közül néhányan látásból ismerték, és köszöntek neki – ő tartózkodóan vizsgonozta ezeket a köszönéseket, nem szerette volna, ha valamelyik odahúzza székét melléje. Csak nagyritkán maradt éjszakára is a városban, a Traian szállodában, különben szokás szerint estefele mindig visszament a bukaresti vonattal, mintha utazásának egyedüli célja az lenne, hogy ebben a vendéglőben étkezzen, Ionică fel-
szolgálásával.

Akkoriban sok szó esett a városban a háborúról meg az új államrendről, amit a zöldinges hazafiak állítottak fel, és mindenkit az érdekelte, mit fog majd a Tábornok

lépni most, hogy Károly király és az ő Lupeascája megszöktek az országból. Scipion őrnagy azon a véleményen volt, hogy a Tábornok, amint egy igazi Saint-Cyr növénydekhez illik, tartogat még meglepetéseket a jövő számára. Így Tárca úrnak az állomás vendéglőjében tett látogatásairól lassan elterelődött a figyelem. A vonatokkal egyre több erdélyi és besszarábiai menekült érkezett, akik azt sem tudták, merre s meddig menjenek. Sokan közülük pusztá kábultságból szálltak le vonatról, és aztán ott tolongtak a váróteremben vagy a peronon, amíg meg nem érkezett a következő konstancai vonat.

Tárca úr egyre búskomorabbnak látszott azon alkalmakkor, amikor a medgidiai vendéglőbe látogatott, a külön asztalához. A rendőrség razziákat tartott a vonatokon, és ami számára egyszerűen elfogadhatatlannak számított: konkrét inkrimináló bizonyíték nélkül is letartóztathattak valakit, kivizsgálás céljából. Elhagyta volna az országot, de hova menjen? Mindenütt háború dúlt vagy készülődött. Amerika pedig nem vonzotta. Ionică éppen az előélet tette elébe, amikor a vendéglőbe belépett három férfi, két rendőr és egy civil. Ez utóbbi Tárca úr fele mutatott. Az pedig, nyugodtan és kimérten, megveregette a pincér vállát, semmi gond, kérem, és beleszúrta a fogpiszkálóját egy szelet téliszalámiba. A rendőrök ott az asztalnál le is tartóztatták. Mielőtt kivezették volna, Tárca úr kérte a számlát, és fizetett. Aznap este, amint fekete pincérruháját vetette le, Ionică talált valamit a felső zsebében. Egy szakadt láncú zsebóra volt az, pontosabban egy svájci aranyóra. Tárca urat másnap reggel kiengették, és ő egyenesen a vendéglőbe ment, hogy igyon még egy kávé az első bukaresti vonatig. Ionică nagy óvatosan odanyújtotta neki az órát, de Tárca úr visszautasította: nem az övé, meg aztán, miért ne lehetne pont a pincéré?

Az elhagyott város szaga

■ Eladja az üzletét Marcel úr! De eladja a házát és a földjeit is. Nem akart már Medgidiában vagy akár ebben az országban maradni tovább. A város egyedüli ékszerésze arra készült, hogy hamarosan Palesztinába vagy Amerikába menjen – még nem lehetett tudni, hova. A város hölgyei erre forrongani kezdtek, még azok is, akik amúgy támogatták Stelian úr zöldingeseit. Marcel úr készítette a jeggyűrűiket, tőle vásárolták a fülbevalókat, a gyűrűket, a karkötőket és a nyakláncokat. Drágán dolgozott, de még Bukarestből és Konstancáról is kapott rendeléseket. A mesterséget hajdanán Párizsban tanulta ki. Kapcsolatban állt több európai főváros ékszerészeivel, rajzokat és termékeket cserélt londoni, berlini és bécsi zsidókkal, akik – hozzá hasonlóan – hallani sem akartak a cionizmusról. Marcel úr apja, Medgidia tekintélyes polgára annak idején románosította a nevüket, így lett a Ben Iatanból Dobrogeanu, de azután még egy ideig mindkét nevet használta, hogy ne legyenek félreértések. Marcelt, három leány mellől az egyedüli fiát, tizenkilenc évesen kiküldték a frontra. Kitüntetéssel tért vissza, fél fülére süketen. Ben Iatan-Dobrogeanu pedig Párizsba küldte, egyrészt, hogy mozdítsa ki a süketek mogorva szomorúságából, másrészt, hogy ne haljon ki a családi mesterség. Marcel Párizsból a legnagyobb ékszerész mesterek ajánlólevelével tért vissza, és ráadásnak magával hozta még az egyik mester unokahúgát is, akivel a visszajövetel előtt összeházasodott. Ben Iatanak semmi kifogása nem volt Marguerite ellen, de az úgy illett volna, ha előre tudja, hogy Marcel feleséggel fog hazaállítani. Mert ugyan örült neki, hogy a fia ilyen előkelő nőt hozott a családba, mégis zavarta nagyon, amiért nem lehetett egy szava sem ebben a nőülési ügyben. Nem derült ki aztán, hogy a sértődöttség miatt halt meg, vagy abbéli örömeiben, hogy fia révén rokonságba került az egyik legnevesebb párizsi ékszerésszel. Az energikus és vörös hajú Marguerite hamarosan magániskolát nyitott Konstancán, francia tanárnővel. Marcel úrnak pedig sikerült párizsi légtört terem-

tenie a medgidiai üzletben, és míg az öreg Ben Iatannak már alig akadt kliensei, hiszen állandóan a földjeivel és városi tisztségeivel foglalkozott, egy hónap elteltével az újdonsült párizsi ékszerész már alig győzött eleget tenni a megrendeléseknek, úgyhogy várakozási listákat kellett indítania. Szeretett volna Marcel inasokat is fel fogadni, de ugyan honnan? Így hát egyedül dolgozott, reggeltől késő éjjelig. Az első gyereke Marguerite-tel egy lány volt, akit az anyósa után Judith-nak kereszteltek. Következett aztán, kétéves szünettel, egy fiú, Beniatan, és még egy lány, Rachele. Ezen utóbbi keresztnév annak a kompromisszumnak volt az eredménye, amely Marcel édesanyjának a nevét és Marguerite azon kívánságát kívánta összebékíteni, aminek értelmében a lány neve nem lehet csupán román hangzású. Mihelyt iskolás korúak lettek a gyerekek, Marguerite-nek meg sem fordult a fejében, hogy máshol tanuljanak, mint Párizsban. Aztán pedig gyorsan hazahozta mind a hármat, amikor a németek elfoglalták Franciaországot. Ebben az időben történt az is, hogy Marcel úr üzletének ablakain feliratok kezdtek megjelenni: „Le a zsidókkal!” vagy „Ne vásároljanak innen!” vagy „Kiszívtad a vérünket!” A város hölgyeit egyáltalán nem zavarták volna ezek a feliratok, de amikor megtudták, hogy Marcel úr el akar menni, rögtön fel pattantak. Mégis kinek képzelik magukat ezek a legionáriusok? Még Stelian úr felesége is felháborodott. Hát elfelejtette, hogy Marcel úr készítette azt a jegygyűrűt, amit a kisujján hord – mert ő bizony nem felejtette el. Erre Stelian úr éppen a gyűrűs kezével pofozta fel a feleségét – történt mindez az egyik testőrködő legénye jelenlétében, akik Caraeni professor gyilkossága óta nem hagyták soha magára.

Még ha tetőtől talpig aranyba öltöztette volna az a zsidó, neki akkor is az a kötelessége, hogy tönkregtegye.

Rá egy hétre Marcel úr, Marguerite és a három gyerek már az első reggeli vonattal elindult Konstanca fele. Onnan majd az isztambuli hajóra fognak szállni. Amikor a vonat mozgásba lendült, Marcel úr kidugta fejét a fülkeablakon, és utoljára lélegeztesse be a város levegőjét. Aztán végleg hátrahagyta a szülővárosát, a házát, a szüleit a kis zsidótemetőben, ami a törököké mellett fekszik, és legfőképpen a háborús kitüntetését, amit – útban az állomás fele – rábízott a városháza kapusára, hogy majd adja át részéről a polgármesternek.

Csillag a homlokon

■ Caraeni professor is harcolt Spanyolországban, mint a Nicador fiúk, és épen haza is tért. Nem szívesen emlékezett erre az időszakra. A Kapitány Bukarestbe szeretett volna hozni, hogy a vezetőség tagja legyen, de Caraeninek megadatott az a kiváltság, hogy visszautasítsa. Elásta a fegyvereit, és elégette a harci indulókat tartalmazó könyvecskéjét. Szánalommal nézte a városban hadfelvonulásokat szervező legionáriusokat. Néhányan közülük diákjai voltak, két tanár pedig kollégája a líceumból. Ezekon kívül részt vettek még falusi papok is, a kántorjaikkal együtt, és pár hazafias örmény kereskedő. A legtöbben pedig a saját aromán közösségéből kerültek ki: mindenik törekvő lélek, noha csak néhány igazán értelmes, de még ezek is ostobán úgy hitték, hogy a frissiben felfedezett párt majd valóban az új családjukká válik. A Kapitány halála után az új vezetőség nem merte egyből hivatalosan felcserélni a párt filozófiáját, de azért a lényegét radikálisan átváltoztatta. Hol volt már a kiválasztottak csapata, a románság büszkesége, amikor arra ébredtél, hogy bármilyen jöttment bajtársaddá válhatott, és a zöld ing álruhája alatt azt támadott meg és fosztogatott ki, akit csak akart? Bukarestből tolerálták, hogy egy volt kocsmáros, akit a pénzügyi bíróság piszkos ügyletek miatt vizsgálat alá helyezett, a pártot a saját bosszúhadjáratainak érdekében használja. Stelian úr a Légióba ráadásul hozománnyal érkezett: vele jöttek régi boltos inasai és Scipion ezredéből két tisztecske, akik arra számítottak,

hogy titkos legionárius tagságuk majd kiszabadítja őket ebből a városból, és esetleg előléptetésben is részesülnek.

Caraeninek a fülébe jutott, hogy a Kapitány régi embereit, akik még nála is jobban befészkeltek magukat a pártba, most egymás után félreállították. A legionárius államban már nem volt szükség idealistákra, csak kemény fiúkra, akik hatékonyan tudják a pénzt felpumpálni Bukarestbe, hogy a hatalmon levő győzedelmes pártunk ne szenvedjen anyagi hiányban.

Caraeni egyetértett azzal, hogy a zsidókat térdre kell kényszeríteni – ahogy azt remekül kifejtette a megboldogult Nae Ionescu úr, amikor móresre tanította azt a zsidócska Sebastiant –, de azzal már nem, hogy zsvány módra ki is kell őket fosztani. És azzal sem, hogy el kell venni a megélhetésüket, mert az akkor már nem lehet egy egészséges állam. Mert ha a városban Lea az egyedüli orvosnő, aki ért a szülésekhez és a női betegségekhez, akkor nem szabad arra kényszeríteni, hogy csak zsidó asszonyokat kezeljen. És milyen dolog az Stelian úr részéről, hogy boltos inasaival letámadja Haikis gabonakereskedését, amikor ő maga még arra sem volt képes, hogy azt az átkozott kocsmát a liciten megtartsa.

Caraeni tudta, hogy a Tábornoknak semmi kifogása nincsen az erőszakos románosítási folyamatok ellen, és hogy egy cseppet sem kedveli a zsidókat, de ugyanakkor azt is látta, az állam fejeként minden erejével azon volt, hogy működjön az ország. Tekintélyére és szimbolikus hatalmára támaszkodva magához rendelte Stelian urat. A kocsmáros visszaüzente, hogy a fiatal hazafiakkal együtt pillanatnyilag túlságosan bele van merülve a város vezetésének feladataiba, és nem tud eleget tenni a meghívásnak. Ez a visszautasítás rögtön eszébe jutatta Caraeninek a pártban élvezett előjogait, és utasítást adott két megbízható aromán atyafiának, hogy hozzák neki el Stelian urat, bármi áron. Annyira fel volt indulva, hogy korbácsolást helyezett kilátásba, az sem számított neki, hogy a kocsmáros már eléggé meg volt öregedve. Miközben otthon várakozott, megenyhült kissé: azért talán a korbács túl sok lenne egy vénember számára, mondta az egyik bizalmasának. Estefelé aztán kiabálásokat hallott Isidor fűszerüzlete felől. Caraeni szinte tüzet fújt mérgében, amikor kilépett a házból: „A jó édes anyukáját ennek a Steliannak, nem tűrhetem tovább a pofáját!” Ezek voltak a spanyolországi háborút túlélő hős utolsó szavai. Háromszor járta át a kés pengéje a mellkasát, és ugyancsak ezzel a pengével faragta valaki a homlokára a Dávid-csillagot. „A cionisták bosszúja!”, rikácsolta Stelian úr, aki épp akkor érkezett látogatóba Caraeni bajtárshoz. Valamivel később, miután megvizsgálta a professzor holttestét, a bíró odavetette Stelian úrnak, hogy tudomása szerint a cionisták nem egy olyan ötágú csillagban hittek, amilyen a Caraeni homlokára volt karcolva.

A bíró farkaskutyái

■ Stelian úrnak a fülébe jutott, hogy a bíró úr bizonyítékokat gyűjt ellene. Egyik délután aztán meglátogatta, de nem maradhatott sokáig. A bíró kutyái azonnal visszakergették a kapuig, pedig amúgy jámbor állatok voltak. Nem haraptak meg senkit, de általában ráugrottak az emberre, a földre teperték, és addig szorították, amíg a bíró vissza nem hívtak őket. Stelian úr nem szólt egy szót sem. A korához képest meglehetősen fürgén mozgott még. Hanem az egyik rákövetkező éjszakán a két farkaskutyát lelőtték egy vadászfegyverrel, miután valaki felhergelte őket a kerítésen keresztül. „Milyen sajnálatos veszteség a bíró úr számára!”, kommentálta Stelian úr: neki ugyanis pisztolya volt, érvényes engedéllyel, vadászpuskát pedig nem tartott a házában. A bíró saját kezével temette el kutyáit a kert végében. Kölyök korukban kerültek hozzá, ő idomította be őket, és a főutcán gyakran indult velük sétálni. Amikor a

városban híre ment, hogy valaki lelőtte Jacot és Rexet, még Stelian úr néhány barátja is felháborodott. „Ma a kutyákat tesszük el láb alól, holnap a gazdáikat!”, mérgelődött Mardare, a szűcsmester. Nem akarta elhinni, hogy Stelian úrnak valami köze lett volna ehhez az éjszakai művelethez. Az ő feltevése az volt, hogy az állomás melletti vendéglőt bérelő paraszt bűjtatott fel valakit, hogy rossz hírbe keverje a városnak ezt a tekintélyes polgárát. Azzal érvelt, hogy az új kocsmáros ideköltözése előtt olyasmi nem fordult elő, hogy valakinek a kutyáit a kerítésen keresztül lelőjék. Két nap múlva a szűcsműhelye egyszer csak kigyulladt, az éjszaka közepén. Pomenea rendőr, aki arra járt éjszakai őrzárata közben, éppen el akarta mondani, hogy mit látott, de mielőtt kinyithatta volna a száját, Mardare rögtön teli torokból kiabálni kezdte, hogy Fănică Theodorescu felgyújtotta a műhelyét! A szűcsműhely nem esett messze az állomástól, Fănică pedig odavitte a kíváncsiság. Amikor meglátta őt Mardare, rögtön nekiugrott: „Azért jöttél, hogy örülj a káromnak! Saját kezemmel öllek meg!”. Volt ott még pár alak, aki a szűcsmestert támogatta, s ezek is nekiestek az ökleikkel Fănicának. Pomenea a levegőbe küldött egy pisztolylövést, hogy elriassa őket, de azok csak jobban bevadultak: „Le akarsz löni minket, ugye!”, dühöngött Mardare – nyakon ragadta Fănică, és teljes erejével fojtogatni kezdte. A rendőr ezután, mint Isten küldöttje, a botjával avatkozott középük. Nyugodt pontossággal ütötte mindeniket tarkón, hogy elkábítsa őket, a szűcsmestert pedig állkapcsos találta, mire az el is ájult. A szűcsműhely pedig olyan hevesen égett, mintha a tűzoltók vízfecs kendője tüzet szórt volna rá. Az ökölcsapásoktól összezavarodott Fănică le akart hajolni, hogy felemelje Mardaret a földről, de Ionică – akit Virginica asszonyság homályos előérzete („Eredj, Ionică, és nézd meg, hova igyekszik a férjem!”) küldött a kocsmáros után – hátulról belekarolt, és miközben azt kiabálta, hogy „Hozzatok vízeet!”, kivonszolta a verekedők köréből. Ugyanazon az éjszakán a vendéglő ablakait kövekkel törték ki. Virginica asszonyság bögve sietett át az állomásfőnök feleségéhez, hogy az hívja ide neki a konstancai csendőröket, bármi áron! Fănică ivott egy csésze kávé és egy pohár bort, hogy helyrejöjjön a püfölés után, majd hívott egy fiákert a peronra, amivel a városszéli üvegeshez, Vasiléhez vitette magát. Amikor Vasile meghallotta, mennyi pénzt fog kapni hat ablakért, egyből feledte az álmoságot, hálóingjére felrancia gálta nadrágját, és beült a fiákerbe. Felemelt kocsiernyővel siettek Vasile műhelyéhez, ahol felrakodták az üveglapokat, a kisszegeket és a gittet. Reggel aztán, mire megérkezett az első vonat, a vendéglő ablakai már mind ki voltak cserélve, Fănică pedig, a pincéreivel együtt, ott őrködött furkósbotokra támaszkodva és nagyokat ásítózva a peronon. A szél Mardare műhelye felől égett szörme szagát hozta. Pomeneának, az Isten küldöttjének, sikerült hajnaltájban felvilágosítania a kárvallott mestert, hogy a gyújtogatók, akik égő gázpalackokkal törték be az üzlet kirakatát, valójában azonosak jó barátjának, Stelian úrnak a boltos inasaival.

A pisztoly

■ Az egyik éjszaka, ahelyett, hogy ágyba bűjt volna, Fănică kivette a szekrényből a kis fényképezőgépet. Egy telivér ló árába került hajdanán, de aztán tízszeresen visszaszerezte a befektetett pénzt. Ez a fekete játékszer arra emlékeztette, hogy egy évvel ezelőtt még gondtalanul járta alkalmi fotográfusként a vásárokat és búcsúkat, ahol mindig megszedte magát pénzzel, s közben otthon a pékség pedig biztos jövedelmet hozott. A vendéglős ügy kezdett beindulni – annak ellenére, hogy még messze állt a Slobozian szövögetett nagyreményű tervektől, legalább nyereséget tudott elkönyvelni. Vasile, az üveges, közben szépen keresett az ő hátán, mert hetente háromszor cserélte ki a vendéglő és a bérház ablakait. Pedig Pomenea és a többi rendőr megkétszerezték az állomáson az őrzárataikat. Fănică azért jött ebbe a város-

ba, hogy letelepedjen, de lassan kezdett rájönni, hogy ilyen körülmények között nem fogja itt sokáig kibírni. Miután megölték Caraeni professzort, meglátogatta a bíró urat, aki óvatosságra intette, és azt tanácsolta, hogy vegyen magának egy pisztolyt. Pár hónapja már maga a bíró úr is felfegyverkezve járkált az utcán. Bukarestben, Antonescu közvetlen közelében amúgy még rosszabb volt a helyzet, a legionáriusok mindenhova beférkőztek. A bíró úr úgy vélte, hogy a Tábornok szabad kezet adott nekik: ezek megszabadítják a király és a Kamarilla híveitől, ő pedig úgy tesz, mint aki nem tudja elfogni a gonosztevőket. Lehet, hogy félt tőlük, próbálkozott Fănică. Hogy Antonescu félne? Nem, Theodorescu úr, az nem fél senkitől. És eme hírnevesen becsületes és törvénytisztelő ember miatt nagyon meg fogjuk mi majd égetni magunkat. Ha le nem döntik a legionáriusok – mert akkor aztán igazán elvisz az ördög bennünket.

A kocsmáros vett egy pisztolyt, de nem mutatatta meg a feleségének, hogy ne ijessze meg. A vendéglőben tartotta, egy külön fiókban, amihez csak neki volt kulcsa, ami alapvetően olyan volt, mintha nem is lenne pisztolya. Scipion őrnagy, aki egy idő óta a vendéglőjében kezdett vacsorázni, meghívta magához egy táblajátékra. A parancsnok nem avatkozott bele a városiak ügyes-bajos dolgaiba, de nem tudta elképzelni, hogy valaki megijedjen a legionáriusok erőfitogtatásaitól. Megüzente Stelian úrnak az egyik tisztjével, akiről tudta, hogy rokonszenvezik a legionáriusokkal: nehogy valamelyikük akkor merje betörni az állomás vendéglőjének az ablakát, amikor ő is ott tartózkodik. Stelian úr pedig visszaüzente: csodálkozik, hogy egy becsületes román hazafi, az Antonescu tábornok által vezetett román hadsereg tisztje beteszi a lábát abba a kocsmába, ahova a Légión ellenségei járnak, és ráadásul még zsidók is, mint az a Haikis. Az őrnagy már nem válaszolt közvetítőn keresztül, hanem a rákövetkező nap, a főutcai séta időpontjában, amikor szembejött vele Stelian úr, a szemébe mondta ott egyenesen, tanúk előtt, hogy a vén korcskutyákat nem az ostarával szokta elverni, hanem rövid pórázra fogja őket. Egy hét múlva Scipion lova elkezdett sántítani. Az őrnagy megvizsgálta a lábát, nem volt semmi baja. Aztán felemelte a sántító láb patáját, amiben felfedezte a szeget. Ő maga szedte ki, saját kezűleg, a kovács harapófógójával. A ló, mivel hajdanán az őrnagy törte be lovaglásra, nem dobta le a nyeregből, pedig a szeget ezért verték bele a patájába, mint egy elrobbanásra váró golyót.

Scipion titokban vizsgálatot tartott az ezredben, és hogy mit derített ki, csak ő tudja, de ha már az őrnagy is megjárta, akkor Fănică miként védekezzen?

Fél év elteltével még mindig nem merte idehozni a gyerekeit, ott tartotta őket Slobozján barátjánál, a tanítónál. Elment volna ő is innen, bárhová, de a kocsmára nem az övé volt, s így nem adhatta el. Elveszítette volna mindenét.

Azon az éjszakán tehát minden reményét abba a kis fényképezőgépbe helyezte. Ha már senki nem tudta megfogni azokat, akik a múltkor megverték, és azóta rendszeresen betörték a vendéglő ablakait, hát megpróbálja majd lekapni őket kis géppel, amint a peronról szaladnak el. Mellette az ágyban Virginicája arccal felfele aludt, és csöndesen horkolt. Nem nyúlt hozzá immár egy hónapja, az asszonynak nem volt kedve szinte soha, s lassan már neki is elment minden kedve tőle.

A luxusszabónő

■ Amikor Pomenea rendőr meghallotta, hogy mit vett a kocsmáros a fejébe, hogy a fényképezőgéppel akarja elijeszteni a tetteseket, bármennyire is komoly jellem volt amúgy, elröhögte magát. De ezt nem mondta Fănică szemébe, hanem csak éjszaka, egy adag rum mellett Ionică pincérnek. Volt neki is természetesen egy listája a gyanúsítottakkal, de ha egyszer nem tudta őket tetten érni, dobásra emelt kővel a kezükben, nem

lehetett semmit tenni ellenük. S ha valamelyik odaállít, hogy fejbe verje Fänicät, biztosan a fényképezőgéptől fog majd megijedni. Hisz ezeket már az egyenruha sem ijesztette meg, de még a golyó sem. Ez a kisváros elveszítette a vidámságát. Az embereknek lassan már nem volt kedvük sétálni a garázdálkodások miatt: maholnap a nyílt utcán ütnek le valakit. A bíró úr is, aki pedig bátor ember, nem tudta megakadályozni, hogy ezek a háta mögött grimaszkodjanak és a járását utánozzák. Senki nem mert rájuk szólni, hogy nyughassanak. Márpedig az ilyen utcai majomkodásokért Pomenea rendőr jól ismerte a büntetést: két-három botot a hátukra és folytatásként pár órás agyabugyálás az őrsön. Csakhogy parancsot kapott Konstancáról, hogy ne foglalkozzon ilyen komolytalanságokkal, hanem inkább a fiatal legionárius állam ellenségeit próbálja kiszűrni. A bíró úr volt az első azok közül, akiket neki figyelnie kellett volna, őt követte az őrnagy úr, aztán az állomásfőnök és a vendéglős. Caraeni özvegye is ide tartozott, mert a bíró tanácsára megvádolta a város legionáriusait, hogy megölték a férjét. Pomenea arról is meg volt győződve, hogy őt magát is megfigyelés alatt tartják, de nem nyugtalanította igazán ez a körülmény, mert neki nem volt senkije. A hadsereg gondjaira bízott árvaként nőtt fel, de a katonaság helyett inkább a rendőrséget választotta. Szerette a rendet, de már gyerekkora óta ki nem állhatta a kaszárnyai környezetet és az ezzel járó szokásokat. Általában nem szokta használni a rendőrbotját, de egyszer eszméletlenülre vert egy tatárt, akit azon kapott, hogy a temetőben egy fiúcskának letépte a nadrágját. Tárca urat, a vonatok elegáns tolvaját, mindig követte, ha meglátta a városban, de meg volt győződve, hogy soha nem fogja tetten érni, amint valakinek épp kiüríti a zsebét. Sőt, amikor az egyik utas leszállt a vonatról, és kérvényezte, hogy fogassa el az állomás vendéglőjében, szinte örült, amikor nem találta Tárca úrnál a panasztevő aranyóráját. Egy díszgalléros bűnöző mégis jobb sorsot érdemelt, mint egy akármilyen csirketolvaj, akit a lopott tárgy segítségével szoktak lebuktatni. Pomenea inkább csak szimatolgatott Tárca úr után, azzal a reménnyel, hogy egyszer majd egy kimerítő jelentést fog írni róla, és akkor aztán bárhol le lehet tartóztatni. Szívesen lefogta volna ő maga is, de nem holmi közönséges lopásért, ami után aztán könnyen szabadul, hanem minden vonat zsebmetsző-technikájáért. A be nem jegyzett örömlányokkal, akik a Traian szállóban szerették volna felütni a tanyájukat, mindig jámboran bánt. Szomorú arccal kopogtatott az ajtajukon, és felszólította őket, hogy vagy felmennek a dombra, a Kopaszhoz, és előírás szerint űzik a mesterséget, vagy elhagyják a várost. Egyszer sem fogadta el a lányok meghívásait, amikor azok felajánlották, hogy – minden előírás nélkül – tegye próbára képességeiket, úgyhogy az egyik kéjhölgy, mielőtt elhagyta volna a várost, azt merte kijelenteni, hogy a városi rendőr vagy önfertőző, vagy pederasztá, mert nincsen az a normális férfi, aki neki ellenállna, ha már a szobájába jutott. Mondjuk az is meglehet, hogy ennek az ellenállhatatlan szépségű örömlánynak az induló vonaton elkuncogott megjegyzésében lehetett valami igazság. Azt mindenki tudta, hogy a magányos Pomenea még a dombon levő bordélyházba sem járt. Hanem azért páran azt is tudni vélték, hogy minden héten egyszer, soha nem ugyanazon a napon, a rendőr civilbe szokott öltözni, felül a konstancai vonatra, és ellátogat egy ottani hölgyhöz, egy luxusszabónőhoz, akinél egy készülő díszegyenruha ürügyén aztán egész nap elidőzik. Az igazán beavatottak pedig azt terjesztették erről a szabónőről, hogy az egyedüli luxus, amihez értett, az kimerült abbéli tehetségében, hogy a válogatott kuncaftok férfiaságát minden lehetséges testnyílásával megmérte.

Amikor Párizs elesett

■ Egyik éjszaka kurjantásokkal telt meg a város. Azok a szaros franciák elveszítették Párizst! A Führer megbosszulta Németországot! És az újdonsült legionárius állam vele tartott! Mivel Stelian úr volt az egyedüli a gárdisták közül, akinek volt egy

Telefunken rádiója, a városiak nem hittek a boltos inasok által szétkürtölt hírekben, noha az utóbbi időben beigazolódtak. Reggel aztán, amikor megjöttek az újságok, már nem lehetett kételkedni. Párizs elesett. Scipion őrnagy fel volt készülve erre a hírre. Nem volt egyedül ezzel, az állomásfőnök mégis bízott még valamiféle csodában. A bíró úr attól félt, hogy Párizs után a németek elfoglalják Londont is. Az imám, akinek ugyancsak volt rádiója, pénteken a mecsetben még azt hirdette a hívőknek, hogy tartsák magukat távol az ilyen világi dolgoktól, de közben cseppet sem titkolta a nagy hódító iránt érzett csodálatát. És ennek ellenére, amikor meghallotta, hogy a németek elfoglalták Párizst, gyanakodni kezdett, a nagy hódító talán mégsem Allah sugallatára cselekszik.

Fănică, a kocsmáros nem tudta, hogy mit higgyen. Ha már háború volt, valakinek meg kell azt is nyernie. És ha nem lett volna az a nézeteltérése Stelian úrral, nyíltan be is ismeri, hogy valójában csodálja ezt az embert, aki Európa ura akar lenni. De a gárdisták kurjantásai után Fănică kiugrott az ágyából, kézbe vette a fényképezőgépet, és kisietett az állomásra. A peron ki volt ugyan világítva, de nem eléggé ahhoz, hogy használható fényképeket lehessen készíteni. Csak növelte félelmeit az a tény, hogy azon az éjszakán senki nem próbálta betörni az ablakait. Amikor megérkezett az első vonat Bukarestből, és az újságos fiúk megostromolták a postavagont, Fănică is odament, hogy szerezzék meg az *Universul*-t, ha már visszaaludni úgysem tudott. „Igen, kérem, elesett Párizs!”, hümmögte Fănică maga elé, kezében az újsággal. Legszívesebben az állomásfőnökhöz sietett volna, hogy tárgyalják meg ezt a fejleményt, de Tudorică úr ablakai még sötétek voltak. Bement hát a vendéglőbe. Aznap éjjel Ionică volt az ügyeletes, akinek reggelig nyitva kellett tartania a kocsmát. A pincér már megkapta a napilapot az újságos fiútól, aki a vendéglő kliensei számára hozta őket. Az elsőosztály egyik asztalánál ült, előtte egy kávéscsésze és egy üveg bor. Fănică leült melléje, töltött magának egy pohár bort, és felhajtotta. Majd rágyújtott egy cigarettára. Ionică hallgatott, ő pedig nem tudta, mivel kezdje. A pincér aztán letette az újságot, és ivott egy kortyot a kávéból: „Fănică úr, elmérgesedett a dolog. Ha Hitler bevette Párizst, Stelian úr is elveszi a vendéglőt!”

„S te mit fogsz csinálni?” Ionică ivott a borospoharából is: „Én elmegyek, de mit csinál maga?” Fănică megvonta a vállát. Ő nem mehet el, minden összekuporgatott pénzét ebbe a vendéglőbe fektette. „Fănică úr, ezeket nem érdekli a maga befektetése!”

Ugyanazon a reggelen Sarchis, az örmény boltos, akinek a hátsó kamrájában fel volt akasztva egy Európa-térkép, amelyen a harcok menetét követte, arra a következtetésre jutott, hogy a kávé útvonalát keresztül fogja vágni a háború. Vett közel harminc zsák zöld kávé, és a központi kocsmában kijelentette, ha Párizs elesett, az amerikaiak is belépnek a háborúba, mert a Szabadság-szobrot a franciáktól kapták. Akkor pedig a kávé nemzetközi útvonala el lesz zárva.

Tase, a franciatanár, akit még Bukarestbe is meghívtak Franciaország nemzeti napján, minden óvatosságát félretéve, délben tüntetőlegesen Fănică vendéglőjébe ment enni, még csak azért is, hogy mutassa meg, nem fél azoktól, akik örültek Párizs elesésének. Amikor aztán az évés utáni szieszta jött volna, előntötte egyből a félelem. Miután valahogy még elszívott egy cigarettát a vendéglőben, futásnak eredt Stelian úr háza felé, hogy kimagyarázza magát, hisz biztosan elvette a Jóisten az ép eszét.

A felvonulás

■ Stelian úr kora reggel kirendelte minden emberét a felvonulásra. Csípős hideg volt és kavargó hóesés. A főutca teljesen üres. A gárdisták is eleve kevesen voltak, és mivel vékonyan öltöztek, katonásan próbáltak helyben lépni, hogy felmelegedjenek. De minden igyekezetük ellenére hiába toporogtak a folyami kövekből kirakott főut-

cán, csak holmi kiképzetlen civilek zajongását tudták produkálni, messze az általuk áhított diadalmas katonai bakancskopogástól. Pomenea és a szolgálatos csendőrök eltűntek. Varjak keringtek a város fölött, éktelenül károgtak és röpdöstek összevissza, míg végül Stelian úr háta mögött az egyik gárdista közéljük nem lőtt, hogy szétriassa őket. Pisztolylövéses fülsiketítő kavalkádja következett, aminek eredményeképpen lepottyant két varjú, a többi pedig még csúnyábbul kezdett károgni. Stelian úr hangerősítőt tartott a kezében.

Zöld inget viselt, átlós övvel, amire még egy bundát is felvett, de így is el volt különve a hidegtől. A hangerősítővel az utcára szólította a hazafias városiakat, hogy támogassák Horia Simát a Vörös Kutya és a bolsevizmus elleni küzdelmében. Minden tizedik lépésre pedig együtt kiáltották, hogy: „Horia Sima, fűrer és dúcse!”

Az ezrednél Scipion őrnagy napfelkelte előtt már szemlét tartott. Saját kezűleg fokozta le azt a két hadnagyot, akikről tudta, hogy a legionáriusokkal cimboráltak. Az egyiket fel is pofozta, régi adósság gyanánt, amiért az szeget vert a lova patájába. Aztán a fél ezredet vonattal Konstancára küldte, éles töltényekkel felszerelve, és azal a parancssal, hogy csőre töltött fegyverrel vonuljanak be a városba. Küldött még egy osztagot Cernavodára, hogy tartsák szemmel az ottani hidat – a hátramaradt csapatot pedig a saját parancsnoksága alatt tartotta készenlétben. Amikor meghallotta a városból a lövések zaját, Scipion nyeregbe ugrott, elkurjantotta, hogy „Utánam!”, és elindult a város fele. Nem rántotta ki a kardját, mint a gyakorlóterepen végzett támadásokkor, de a lovaglókorbácsot vadul fogatta a feje fölött. A domb tetején, a török negyedben, a csapat egyik részét kerülővel a város másik végébe küldte, bekerítés céljával, majd szép lassan elindult a gárdisták nyomában. Miután megbizonyosodott, hogy szorítóba fogta Stelian úr embereit, már vágta közelítette meg őket. Abban reménykedett, hogy többen lesznek, de amikor meglátta azt az ötven főt sem számláló, didergő csoportot, egyedül léptetett közéljük a lovával. Stelian úrhoz ért, és megbökte a korbácsával: „Dobd el azonnal azt a hangerősítőt!” Stelian úr csupán azt a néhány lovas katonát látta, akik felemelt fegyverekkel álltak el az útjukat. Mégis tovább haladt, mert azt remélte, hogy a Légióval rokonszenvező hadnagyok vezénylete alá tartoznak, és majd közös erővel elfoglalják az állomást, hogy mielőtt megérkezik a beígért erősítés Bukarestből, tudják lelőni azt a paraszt Theodorescut, amiért elvette a vendéglőjét, és aztán az állomásfőnököt is, amiért ennek a parasztnak és a zsidóknak a pártjára állt. Ám hirtelen arra eszmélt a vén Stelian úr, hogy Scipion őrnagy magasodik föléje, és már kiáltott is volna a felfegyverzett gárdistáknak, de nem maradt ideje a száját kinyitni. Scipion úgy pofán vágta a korbáccsal, hogy Stelian úrnak kiesett a kezéből a hangerősítő, amit azon nyomban össze is taposott a lovával. Aztán visszafordította a lovát, és felszólította Stelică embereit, hogy dobják el a fegyvereiket, és kezeiket emeljék fel. Sajnálatos módon, három gárdista az őrnagy fele emelte a pisztolyát, talán azért, hogy lelőjék, de az is meglehet, hogy lovagiasan át akarták nyújtani a fegyvereket. A készenlétben levő katonák pedig egyből rálöttek erre a három emberre, és a közelükben is megöltek néhány gárdistát. Attól való félelmében, hogy még a végén szégyenszemre a saját katonái lövik le, Scipion elordította magát: „Senki ne lőjön többet!”, majd felvette maga mellé fogoly-nak Stelian urat, és elvágatott a laktanya fele. A többieket elterelte a katonaosztag. Két nap múlva, mire véglegesen befejeződött a lázadás, Scipion megkérdezte a bukaresti parancsnokságot, kinek adja át a legionáriusokat. A visszaérkezett parancs pedig felszólította, hogy tekintse őket az ezred foglyainak, és biztosítson nekik ellátást a haza paszuly és krumppli tartalékából, míg a Tábornok helyre nem pofozza a belügyeket.